

Hogyan látta Krúdy Rudolf trónörökös halálát?

2014 december 30. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
nincs értékelve

Még

Mérték

Rudolf trónörökös története máig foglalkoztatja a közvéleményt, a m?vészeket is. Több száz könyvet írtak róla, igazi kincsesbányája a lélekkutatóknak.

A mayerlingi tragédiáról pedig számos elmélet kapott szárnyra. Rudolf sorsa azért lehet máig annyira érdekes és inspiráló, mert habzsolta az életet, és harmincévesen úgy halt meg, hogy ötvennek nézett ki, mint Dorian Gray.

A trónörökös most azért került újra a címlapokra, mert a Nagy Háború kitörésének centenáriumán ez a történet ismét aktuális lett. Már nem is a titkokat próbálják megfejteni, inkább arról az utópiáról beszélnek: ha a republikánus elveket valló Rudolfnak sikerült volna véghezvinnie a monarchia átalakítását, az Európa történetét is más irányba vihette volna. Abban is egyetértenek, hogy Ferenc Ferdinánd intellektusa a nyomába sem léphetett Rudolfénak. Regényes egybeesés, hogy éppen 25 évvel kés?bb Szarajevóban vele is egy golyó végzett.

A rejtélyes Rudolf trónörökös, Jókai Mór egykori barátja a századforduló ködlovag-irodalmának egyik kulcsfigurája lett. Krúdy Gyula több m?vében is felbukkan. Méltó emléket állít neki 1917-ben írott, ?szi utazások a vörös postakocsin cím? m?vében, amelyben azokról a vadászatokról, titkos tivornyákról ír, amelyeket Rudolf tiszteletére rendeztek. Itt olvashatjuk a következ? mondatot is: „A m?, amelynek kidolgozásába fogott Rezeda Kázmér úr, ezt a címet viselte: Rudolf királyfi megjelenése Észak-Magyarországon.”

A századforduló magyar irodalmában gyakoriak voltak az alteregók, a doppelgängerek, az alakmások és az énkett?z?dés. Egyrészt a pszichoanalitikus iskola következményeként jelennek meg az írók fikcionált lélektani alakmásai, másrészt a legendák túlél?i is lehettek regényh?sök. „Ami fennmaradt róla: jóformán a képzelet, amint látjuk visszatérni néha halottainkat” – írja az Ál-Pet?fi cím? regényének el?szavában Krúdy 1922-ben.

Ekkorra már több száz könyvet írtak Vecsera Mária és Rudolf trónörökös édesbús románcáról, szó szerint terítették velük a vásári ponyvákat. Elég volt a két jól ismert arcképet egymás mellé tenni a könyv borítóján, és vitték, mint a cukrot. Ma sincs ez másként – ha nagyon leegyszer?sítjük a kérdést.

Krúdy Gyula Jockey Club cím? regénye azért bravúros, mert arra vállalkozik, hogy újraértelmezze a Mayerling-mítoszt. F?h?se a beszél? nev? Bécs Rezs?, aki eleve Rudolf koronaherceg alakmásaként jelenik meg. A hasonlóság véletlenül derül ki, de ha már így alakult, akkor ezt a helyzetet maga Rudolf is kihasználja, így kerül a

kalandos történetbe egy azonos korú budapesti fiatalember.

Ahogyan az alakmások más alakmásokat vonzanak, úgy húzza maga után az egyik rejtély a másikat. Azért mozgatja meg az olvasó fantáziáját, mert némi valóságalapot sejt a háttérben. Ha tudjuk azt, hogy Jókai Rudolf barátja volt, akkor elképzelhet?, hogy olvasta az Aranyembert, hiszen kiválóan tudott magyarul. A vadregényes sziget, amely Jókait megihlette, nyilván a Vaskapunál elhelyezked?, azóta elárasztott Ada-Kaleh lehetett. Különös módon az Ál-Rudolf ezt a történetet meséli el Vecsara Máriának. Rudolf pedig éppen ekkor toppan be egy borítékkal, amelyet Jókaitól kapott, és amiben a honoráriuma van: „egy darab százforintos bankó”. Az Osztrák–Magyar Monarchia Írásban és Képben cím? „folyóiratban” közölt írásáért kapta. Tudjuk, hogy ezek a füzetek kés?bb reprezentatív könyvsorozattá álltak össze. Az els? négy kötetet Rudolf adta ki. A szövegben megjelen? mozaikkockák mesteri elrendezéséb?l is látszik, mekkora szerepe van Krúdynál a koincidenciának, a fikciónak és a valóságnak.

A mai olvasó talán csodálkozva olvassa végig, hogy Rudolf, az Ál-Rudolf, Vecseráné és Vecsera Mária egy édeni nyári hónapot tölt a mayerlingi vadászkastélyban. Az özvegy báróné kedélyesen bef?zi a paradicsomot, majd lekvárt f?z, lánya eközben valóban a Senki szigetén érzi magát, ahova semmi gonoszság nem érhet el. A koronaherceg pedig segédkezik a meszelésben. A történet persze még a fikcióban is rosszul végz?dött: „Pisztolygolyó ölte meg mindkett?jüket.” Gyorsan javítsuk ki, mert revolvergolyó volt az, még akkor is, ha egy regény sosem feleltethet? meg a valósággal.

Mégis a regény erényeit kell ezúttal kiemelni sok más Rudolfról szóló könyvvel szemben, amelyek nagyon egysíkúan mutatják be. A trónörökös szinte minden könyvben úgy jelenik meg, legyen az lekt?r vagy tudományos lélektani elemzés, mint aki sorsszer? búskomorsággal menetel a saját végzete felé, melyet jórészt magának köszönhet, és ehhez a példatár legszélesebb palettájáról válogatják össze az int? el?jeleket. Ez a determináltság egysíkúvá teszi egy rendkívül színes és kivételes m?veltség? egyéniség jellemrajzát. Rövid életének ugyanis több különböz? szakasza volt, amelyeket méltatlan utólag egybemosni.

Krúdy Gyula kés?bb Jókai barátja, a boldogtalan Rudolf királyfi cím? hosszabb írásában már utalást tesz arra, hogyan fonódik össze a b?nügyi, a szerelmi és a politikai történet ebben a megfejthetetlen tragédiában, és arra a megállapításra jut, hogy Rudolfot a bécsi udvar „tette el az útból”, mert szerette a magyarokat. „Nem lett író Rudolf; igaz, hogy király sem lett bel?le, ama konok öregúr miatt, aki egy fertályórányira sem sz?nt meg uralkodó lenni; regényh?s lett bel?le, akinek sorsát két-három nemzedék könnyezve olvassa. Az utolsó romantikus embernek lehetne ?t mondani…” Túlzás lenne Rudolfot írónak nevezni, arról azonban ne feledkezzünk meg, hogy két könyve népszer? volt a magyar olvasók körében is: az Utazás Keleten, Brankovics György fordítása 1883-ban, a Tizenöt nap a Dunán, Paszlavszky József fordítása pedig 1890-ben jelent meg Budapesten, mai szemmel is jó stílusérzékr?l tanúskodnak.

Krúdyt id?nként magával ragadja a mondatok lendülete, és Rudolfról paradox módon ugyanannak a jellemzésnek az ellenkez?jét is leírja: „homlokán megjelöltetett, hogy boldogtalan szerelem miatt fog meghalni”, majd meg is cáfolja, amit állított: „Nem volt ezen a sz?ke fiatalemberen semmi sem felt?n?, amely el?re megjövendölte volna sorsát. Balgaság azt hinni, hogy valamely jelt viselnek a homlokukon azok, akik er?szakos halállal múlnak el az életb?l.” Feltételezése, hogy „nem volna csodálni való, ha ez el?kel? úriember után verseket találtak volna”, helytálló, mivel valóban maradtak fenn versei gyermekkorából és utolsó éveib?l is.

„Csaknem negyvenesztend?sek” voltak az események, amelyeket Krúdy még egyszer felelevenített Rezs? királyfi cím? írásában. Utalva a Bécs Rezs? alakmásra, akit eleve azért kereszteltek így, miként annyi más fiúgyermeket is Magyarhonban, mert Rudolfhoz a születését?l kezdve nagy reményeket f?ztek.

Meglep?dve olvassuk, hogy ezt követ?en Krúdy merengve teszi fel a kérdést: „Nem tudom, hogy áll-e még a mayerlingi vadászkastély, ez a mélabús lak, amely talán legszomorúbb hely volt mindama kastélyok között, amelyekre császári koronákat, régi és új uralkodók névbet?it alkalmazták az építészek.” Meglep?dünk, hova lett a fikcióiban is pengeélesen pontos Krúdy, aki 1917-ben az ?szi utazások...-at írta hasonló témára, 1926-ban viszont már egy elemz? publicisztikában kínos ennyit tévedni.

A mai olvasó el?tt sem ismeretlen, hogy a vadászkastélyt a császár leromboltatta, a bontást Rudolf temetésének napján már megkezdték. Az egyik helybeli család máig ?riz egy tenyérnyi tapétát, amit az egyik csákányozó bontómunkás tett el a zsebébe. Akkor is, most is sokan zarándokolnak a Bécshez közeli Mayerlingbe. Eszeveszett gy?lölet kellett hozzá, hogy fia személyes holmiját is elégettesse az apa az udvaron. A vadászkastélyon egyébként „császári koronákat, régi és új uralkodók névbet?it” sem lehetett látni, mivel maga Rudolf építtette a saját

elképzelései szerint. Fényképek és rajzok is fennmaradtak róla. Ilyesfajta heraldikákat, f?leg amelyek az apjára emlékeztették, Rudolf nem is t?rt el személyes környezetében. Ugyanebben a bekezdésben olvashatjuk, hogy „ketten voltak abban a földszintes szobában, és mind a ketten meghaltak”. De a halottas szoba az emeleten volt.

Végül azon töpreng Krúdy, hogy mi adhatta „Rudolf kezébe a fegyvert, hogy a mayerlingi lakban egy téli éjszakán végezzen szerelmével, Mária bárókisasszonnyal, valamint önmagával is – mialatt a szarvasagancsokkal ékesített ebédl?ben az úriemberek duhajkodtak”. Bárcsak duhajkodtak volna, legalább lettek volna az eseményeknek szemtanúi. A történet éppen attól olyan rejtélyes, mert senki sem volt a közelben. Még a császár máskor elmaradhatatlan besúgói sem.

Krúdy zsenialitását, eredeti hangját, els? könyveinek megjelenését a korabeli kritika jórészt lelkesedéssel fogadta, kés?bb azonban, a kötetek felszaporodásával egyre többen figyelmeztettek a pongyolaságokra is. Most egy konkrét tematikai vonal mentén haladva hoztunk példákat mindkét megítélésre.

Kontra Ferenc írását keresse az Irodalmi Magazin legújabb számában

mult-kor.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló